

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

ШЕЛІХОВА Вікторія Борисівна

УДК 33. 658:338.512

**ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЕКТНИХ РОБІТ ПІДПРИЄМСТВА
ТОВ «ІК ФОРТІС» ЩОДО СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ М. КРАМАТОРСЬК**

Спеціальність 051 – Економіка

освітньо-професійна програма
«Економіка та управління підприємством»

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи магістра

Краматорськ – 2020

Кваліфікаційною роботою магістра є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі економіки підприємства Донбаської державної машинобудівної академії Міністерства освіти і науки України (м. Краматорськ).

Науковий керівник – кандидат економічних наук, старший викладач,
Латишева Олена Володимирівна,
Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), викладач кафедри
економіки підприємства.

Рецензент:

канд. екон. наук, доцент, в.о. зав. кафедри менеджменту

Фоміченко Інна Петрівна, Донбаська державна машинобудівна академія
(м. Краматорськ).

Захист роботи відбудеться *17 грудня 2020 року о 10.00* на засіданні екзаменаційної комісії з атестації у Донбаській державній машинобудівній академії Міністерства освіти і науки України за адресою: 84300, Україна, Донецька область, м. Краматорськ, б-р. Машинобудівників, 39, ауд. 2417 (під час карантинних обмежень - дистанційно з використанням платформи ZOOM)

Секретар екзаменаційної комісії з атестації
кандидат економічних наук, ст.викл.

О. В. Латишева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Прийнята Україною у 2015 році Стратегія сталого розвитку «Україна - 2020» зумовлює необхідність втілення в життя різноманітних програм сталого розвитку міст в Україні та світі. Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемі планування сталого територіального розвитку, моделей і програм забезпечення сталого розвитку міст в Україні та світі, залишився малодослідженим ряд питань, пов'язаних з умовами впровадження проєктів стратегічного розвитку міст.

Сьогодні в Україні вже не викликає сумнівів необхідність та актуальність планувальної діяльності на місцевому рівні. В нашій державі, як і в інших країнах світу, активно розвивається і запроваджується стратегічний підхід до планування сталого територіального розвитку. Це пов'язано з перевагами даного методу для всіх основних учасників цього процесу (влади, підприємницьких структур, територіальної громади), а саме: підвищується наукова і практична обґрунтованість соціально-економічних та організаційних заходів, ефективність прийнятих управлінських рішень; значно розширюється коло учасників планувального процесу, повніше враховуються їх інтереси й потреби; планувальний процес є прозорішим для всіх суб'єктів господарювання, створюються можливості для досягнення спільних цілей, об'єднання матеріальних і фінансових ресурсів суб'єктів різних форм власності, і як результат – скорочуються терміни досягнення кінцевих цілей програми; є можливість місцевим органам влади та органам місцевого самоврядування спрямовувати спільні зусилля громади на розв'язання нагальних економічних, соціальних, екологічних проблем, активно впливати на стабілізацію ситуації у соціально-економічній та суспільно-політичній сферах; повніше використовується величезний потенціал територій для активізації економічних перетворень та розвитку територіальної громади. [2, с.5]

Особливості розроблення й управління проєктами розвитку міст в контексті стратегічного сталого розвитку країни є предметом наукових пошуків багатьох науковців, таких як: Бабаєв В.М., Бойко-Бойчук О.В., Бондаренко Л.М., Внукова Н.М., Герасимчук З.В., Карий О.І., Лимонова Л.О., Серєда О.В., Серьогін С.М., Шаров Ю.П., Чикаренко І.А. та ін.

Актуальність теми обумовлюється її спрямуванням на вирішення наукового завдання, пов'язаного із обґрунтуванням теоретичних положень впровадження проєктів стратегії розвитку міста, прогнозування та моделювання їх результатів, що зараз в умовах децентралізації набуває практичної нагальності.

Мета і завдання дослідження. *Метою кваліфікаційної роботи магістра є отримання наукового результату від дослідження вітчизняного та зарубіжного досвіду проєктування стратегічного розвитку міста.*

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішити наступні завдання:

- виявити специфіку проєктних робіт прийнятої стратегії розвитку м. Краматорськ;
- з'ясувати сучасні підходи до визначення умов і можливостей впровадження проєктів стратегічного розвитку міста;

- з'ясувати суть і дослідити сучасні реалії запровадження заходів стратегічного розвитку міста;
- вивчити засади нормативно-правової бази здійснення стратегічного планування місцевого розвитку, а також регулювання питань впровадження проєктів стратегічного розвитку міста;
- запропонувати модель оцінки параметрів стратегічного розвитку міста;
- встановити результати та можливості впровадження проєктів стратегічного розвитку міста (як предмету дослідження) на підставі даних базового підприємства, вивчення фахової літератури та статистичних джерел інформації, закордонного досвіду вирішення проблем стратегічного розвитку міста.

Об'єкт дослідження – процеси сталого розвитку міст в Україні та світі.

Предмет дослідження – теоретичні основи та методичні підходи до формування програм сталого розвитку міста (на прикладі м.Краматорська).

Методи дослідження. Теоретичною та методичною основою дослідження є нормативно-правова база, положення економіки та статистики, економетрики, моделювання та прийняття рішень, викладені в наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених, які висвітлюють фундаментальні основи реалізації програм сталого розвитку міст країни.

У роботі використано такі методи економічних досліджень: діалектичного пізнання, теоретичного узагальнення, системного аналізу; структурно-порівняльний аналіз; табличний і графічний аналіз.

Інформаційну базу забезпечують статистичні дані, законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють питання забезпечення соціальної відповідальності вітчизняного підприємства, фахова література з предмету дослідження, а також результати власного дослідження стану забезпечення програм сталого розвитку міст країни в Україні та досвід країн світу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні існуючих теоретико-методологічних основ забезпечення стратегії розвитку м. Краматорськ на підставі проєктних робіт та їх моніторингу.

Основні положення, які відображають новизну дослідження, полягають у такому:

удосконалено:

методичний підхід до формування, розробки, реалізації та оцінювання заходів планування, забезпечення сталого розвитку міста на підґрунті використання системного підходу та моделювання.

набуло подальшого розвитку:

організаційно-економічні засади удосконалення проєктних робіт прийнятої стратегії розвитку м. Краматорськ на підставі системного підходу;

деталізація умов і можливостей впровадження проєктів стратегічного розвитку міста;

деталізація системи стратегічного розвитку міста, практичне застосування якої дає змогу достовірно оцінити поточний стан, приховані резерви й перспективні напрями зростання сталості міста.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропонований у роботі механізм формування, розробки і реалізації заходів програм забезпечення сталого розвитку міста доведено до рівня практичних рекомендацій стратегічного сталого розвитку міст країни.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота магістру є самостійно виконаною працею, в якій наведено авторські положення, висновки і рекомендації щодо економічного обґрунтування системи забезпечення стратегії сталого розвитку міста.

Апробація результатів дослідження. Основні положення кваліфікаційної магістерської роботи впроваджені в програмі розвитку міста (лист впровадження додається).

Публікації. Основні положення та результати роботи відображено у 3 наукових працях, а саме: одна публікація - у науковому виданні ВАК. Загальний обсяг публікацій складає 2,38 ум. друк. арк., з яких особисто авторів належить 0,18 ум.-друк. арк.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 110 сторінок основного тексту. Робота містить 24 таблиці та 21 рисунок, список використаної літератури (32 бібліографічних джерела), 4 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Перший розділ роботи «Теоретико-методологічні положення формування програми стратегічного планування місцевого розвитку» спрямований на визначення суті планування у системі місцевого управління України, а також поняття та специфіки програм та проєктів стратегії місцевого розвитку.

В роботі з'ясовано, що нині планування у системі місцевого управління стає інструментом підвищення сталості міст, територій і регіонів. В роботі означено основні особливості стратегічного та оперативного управління розвитком міста, їх організаційне забезпечення та інструментарій при реалізації стратегії місцевого розвитку. Встановлено найбільш поширені методи та моделі аналізу стану місцевого розвитку в Україні та світі, а саме SWOT – аналіз, А-В-С – аналіз, STEEP/ PEST– аналіз та ін., а також алгоритм етапів їх застосування.

Доведено, що частіше задля визначення якісних параметрів місцевого розвитку найчастіше використовують SWOT – аналіз з метою зменшити ризики розробки необґрунтованої стратегії, максимально врахувати специфічні стартові умов місцевого розвитку.

В роботі з'ясовано сутність SWOT-аналізу місцевого розвитку та наведена методика обрання різних варіантів стратегій на підставі його результатів.

У другому розділі «Особливості проєктних робіт ТОВ «ІК Фортіс» для реалізації програми стратегічного розвитку міста» приведена характеристика та представлена специфіка проєктів стратегії розвитку м. Краматорськ.

В роботі проведено обстеження умов стратегії розвитку м. Краматорськ, а саме проведено дослідження динаміки основних економічних, соціальних та екологічних параметрів розвитку міста.

Проведений аналіз проектів розвитку міста дозволяє констатувати, що Краматорськ щорічно залучає значні кошти Державного фонду регіонального розвитку (далі - ДФРР) для реалізації програм сталого розвитку міста.

Подальші дослідження виконаних проектних робіт базового підприємства - ТОВ "Інжинірингова Компанія Фортіс" у сфері містобудування та створення умов для соціального та економічного розвитку міста також довели, що на підставі розробленої проектної документації ТОВ «ІК Фортіс» були реалізовані заходи по залученню грантових коштів, спрямованих на розвиток міста.

Далі визначено можливості та результати розробленого ТОВ «ІК Фортіс» проекту «Будівництво спортивно-оздоровчого комплексу: футбольне поле, майданчик для пляжного волейболу, легкоатлетична доріжка по вул. Паркова в м. Краматорськ», що спрямований на розвиток фізичної культури і спорту, шляхом створення доступної спортивної інфраструктури, для забезпечення організації спортивно-масових заходів для мешканців міст Слов'янська, Дружківки, Костянтинівки та селищ, що розташовані поблизу міста, в тому числі для вимушених переселенців, а також для мешканців міста Краматорськ[11].

Встановлено, що актуальність проекту обумовлена необхідністю створення у місті належних умов, сприятливих для збереження та зміцнення фізичного здоров'я мешканців громади засобами фізичної культури та спорту. В результаті реалізації проекту місто придбає сучасний, доступний для кожного мешканця спортивний комплекс відкритого типу[11].

В роботі представлено очікувані результати за проектом, його бюджет, чинники сталості та графік реалізації.

У третьому розділі «Вдосконалення системи стратегічного планування місцевого розвитку» приведено методичні засади підвищення сталості місцевого розвитку.

Для підвищення сталості місцевого розвитку запропоновано застосувати модель побудови проектно-орієнтованої системи стратегічного управління розвитком міста, представлену у вигляді відповідної структурно-логічної моделі. Доведено, що вдосконалення системи стратегічного планування місцевого розвитку передбачає врахування та впровадження основних принципів розвитку громад, таких як сталість та соціальна інтеграція.

У третьому розділі було розглянуто сучасні напрями удосконалення системи управління містом завдяки застосовуванню процедури SWOT - аналіз міста та ідентифікації проблем міста, визначення «порівняльних переваг», «викликів», «захищеності», «ризиків». SWOT - аналіз міста Краматорська, виходячи з матеріалів щодо загальної характеристики і дослідження соціально-економічного стану міста, є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку міста Краматорська на середньострокову перспективу, обґрунтовано використання SWOT - аналізу.

Для найбільш наочного загального та абстрактного опису етапів реалізації та результатів проектів стратегії розвитку м. Краматорськ запропоновано

враховувати етапи процесу розробки стратегії розвитку міста, що дозволило отримати більш детальне уявлення про процес та процедури.

Для економічного обґрунтування проектних робіт щодо стратегії розвитку м. Краматорськ пропонується трансформувати графоаналітичну модель І.М. Репіної [15; 16] - «квадрат потенціалу» у «трикутник стратегії міста» (рис. 1) на підставі алгоритму цього методу в роботах [17; 18], використовуючи для аналізу стратегії замість чотирьох напрямів (розділів) оцінки - три розділа (табл.1), які дозволяють у повній мірі охопити три напрями моніторингу оцінки параметрів стратегії. У роботі проведена оцінка ефективності стратегії міста за три роки за системою запропонованих критеріїв згідно суми місць за трьома основними напрямками (табл.1).

Таблиця 1 – Сума місць показників, отриманих в ході ранжирування

Критерії оцінки стратегії	Сума місць по періоду реалізації		
	1 рік	2 рік	3 рік
К1 - Показники відповідності стратегії розвитку м. Краматорськ очікуваним результатам у соціально-економічному та екологічному стані території	12	9	15
К2 - Показники відповідності параметрів інституційного та фінансового забезпечення стратегії розвитку м. Краматорськ	13	11	12
К3 - Показники зовнішнього оточення	10	9	11

Для кожного з варіантів визначається сума місць (P_{kj}), отриманих в ході ранжирування за формулою [15-18]:

$$P_{kj} = \sum_{i=1}^n a_{ij} \quad (1)$$

Довжина вектору по напрямку стратегії (V_{kj} , де $k=1,2,3$) згідно методики за матеріалами [15-18]:

$$V_{kj} = 100 - (P_{kj} - n) \frac{100}{n * (m - 1)}, \quad (2)$$

де V_{kj} — величина вектору, що характеризує k -розділ, P_{kj} - сума місць в ході ранжирування j -го варіанту по k -му розділу, n - число показників ранжирування в k -м розділі, m - число періодів реалізації стратегії.

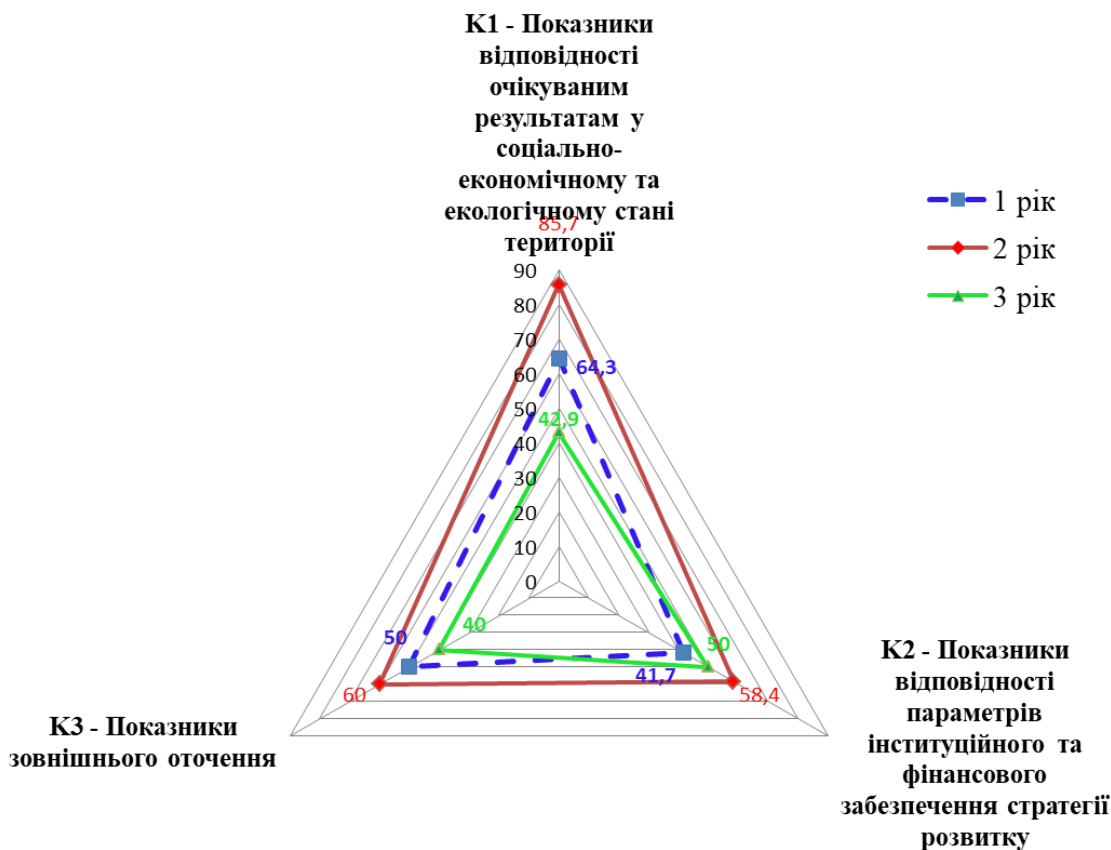

Рисунок 1 – Діаграма моделі оцінки стратегії розвитку міста.

Доведено, що необхідно прийняти за основу подальшого розвитку стратегію другого періоду реалізації, реалізувавши втрачені резерви розвитку по критеріях: K_1 – на 42,8%; K_2 – на 18,7%; K_3 – на 20%. Встановлено, що необхідно розробити заходи щодо подальшого розвитку показників, що входять в критерії – 2 і 3: K_2 – на 19,3% (37,5 - 18,2), K_3 – на 27,5% (47,5 - 20,0).

У роботі обґрунтовано можливість оцінювати ефективність стратегії розвитку міста за допомогою графоаналітичного методу і виявляти «вузькі місця» у структурі, збалансованості, рівні реалізації стратегії, виявляти наявні резерви для нарощування потенціалу стратегії і розробляти програми підвищення сталості.

У 4 розділі з охорони праці проаналізовано небезпечні і шкідливі виробничі фактори при роботі користувача ПЕОМ, розроблені заходи щодо забезпечення безпечних і комфортних умов праці. Розроблено заходи дозволили підвищити продуктивність праці.

ВИСНОВКИ

В процесі виконання кваліфікаційної роботи вдалось наступне: виявлена специфіка проектних робіт прийнятої стратегії розвитку м. Краматорськ; з'ясовано сучасні підходи до визначення умов і можливостей впровадження проектів стратегічного розвитку міста; з'ясовано суть і розглянуто сучасні реалії

запровадження заходів стратегічного розвитку міста; вивчені нормативно-правової бази здійснення стратегічного планування місцевого розвитку, а також регулювання питань впровадження проєктів стратегічного розвитку міста; вивчені досвід країн світу щодо умов і можливостей впровадження проєктів стратегічного розвитку міста; досліджені результати впровадження проєктів стратегічного розвитку міста, представлені результати проєкту розвитку міста (як предмету дослідження). Основним результатом магістерської роботи є вирішення наукового завдання, пов'язаного із обґрунтуванням теоретичних положень впровадження проєктів стратегії розвитку міста, прогнозування та моделювання їх результатів, що зараз в умовах децентралізації набуває практичної нагальності.

Це дозволило сформулювати наступні висновки теоретичного та науково-практичного характеру:

1. Розглянуто суть формування системи стратегічного планування місцевого розвитку. Визначено теоретико-методичне підґрунтя стратегічного планування міста, процедура впровадження програм стратегії місцевого розвитку. Досліджено теоретичні аспекти формування системи стратегії місцевого розвитку, методичні підходи та нормативно-правова база стратегічного та оперативного управління та планування місцевого розвитку. Вивчені методичні підходи та нормативно-правова база стратегічного та оперативного управління та планування місцевого розвитку. Досліджені методи аналізу стану місцевого розвитку в Україні, такі як соціально-економічний аналіз місцевого розвитку, порівняльний аналіз, SWOT – аналіз, PESTLE – аналіз, соціологічний аналіз. Надана характеристика проєктного управління при реалізації стратегії місцевого розвитку.

2. Здійснено аналіз умов та результатів проєктних робіт ТОВ «ІК Фортіс» для реалізації програми стратегічного розвитку м. Краматорськ. Надана загальна характеристика умов проєктів стратегії розвитку м. Краматорськ. Проаналізовані бюджет та результати проєктних робіт підприємства ТОВ «ІК Фортіс» щодо стратегії розвитку м. Краматорськ. На підставі проведеного аналізу визначено проблеми, які заважають підвищити рівень конкурентоспроможності та сталості міста.

3. Розроблено процедуру вдосконалення системи стратегічного планування місцевого розвитку. Розроблено модель оцінки стратегії розвитку міста. Обґрунтовано результати моделі оцінки стратегії розвитку міста, встановлені втрачені резерви розвитку по критеріях. Представлено алгоритм оцінки стратегії розвитку міста. Сформульовані заходи для удосконалення стратегії розвитку міста. У результаті було отримано ефект у вигляді моделі графоаналітичного методу, що дозволяє виявляти «вузькі місця» у структурі, збалансованості, рівні реалізації стратегії, а також виявляти наявні резерви для нарощування потенціалу стратегії і розробляти програми підвищення сталості.

4. У розділі з охорони праці проаналізовано небезпечні і шкідливі виробничі фактори при роботі користувача ПЕОМ, розроблені заходи щодо забезпечення безпечних і комфортних умов праці. Розроблено заходи дозволили підвищити продуктивність праці .

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Латишева О.В., Кравченко Ю.І., Колинько Д.С., Шеліхова В.Б. Структурно-функціональне моделювання фінансової діяльності підприємств на ринку фінансових послуг. *Економічний вісник Донбасу: науковий журнал*. 2020. Випуск №3(61). С. 100-116 (фахове видання, Index Copernicus)

АНОТАЦІЯ

Шеліхова Вікторія Борисівна. Економічне обґрунтування проектних робіт підприємства ТОВ «ІК Фортіс» щодо стратегії розвитку м. Краматорськ. - Кваліфікаційна праця на правах рукопису. - Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 Економіка. – Донбаська державна машинобудівна академія МОН України, Краматорськ, 2020.

Об'єктом дослідження є процеси сталого розвитку міст в Україні та світі.

Предметом дослідження є теоретичні основи та методичні підходи до формування програм сталого розвитку міста (на прикладі м.Краматорськ).

В першому розділі розглянуто теоретичні основи формування системи стратегічного планування місцевого розвитку. Досліджено теоретико-методичне підґрунтя стратегічного планування міста, стратегії місцевого розвитку. Вивчені методичні підходи та нормативно-правова база стратегічного та оперативного управління та планування місцевого розвитку. Досліджені методи аналізу стану місцевого розвитку в Україні, такі як соціально-економічний аналіз місцевого розвитку, порівняльний аналіз, SWOT – аналіз, PESTLE – аналіз, соціологічний аналіз. Надана характеристика проектного управління при реалізації стратегії місцевого розвитку.

В другому розділі проведено аналіз умов та результатів проектних робіт ТОВ «ІК Фортіс» для реалізації програми стратегічного розвитку м. Краматорськ. Надана загальна характеристика умов проектів стратегії розвитку м. Краматорськ. Проаналізовані бюджет та результати проектних робіт підприємства ТОВ «ІК Фортіс» щодо стратегії розвитку м. Краматорськ.

В третьому розділі запропоновано та обґрунтовано на методичному рівні заходи вдосконалення системи стратегічного планування місцевого розвитку. Розроблено модель оцінки стратегії розвитку міста.

В четвертому розділі наведено оцінку умов праці на робочому місці, запропоновано напрямки забезпечення безпечних та комфортних умов праці при використанні ПЕОМ.

Ключові слова: *проект, місцевий розвиток, стратегії розвитку, програми стратегічного планування, проектні роботи, процеси сталого розвитку, бюджет проектних робіт,ДФРР*

АННОТАЦИЯ

Шелихова Виктория Борисовна. Экономическое обоснование проектных работ предприятия ООО «ИК Фортис» по стратегии развития г. Краматорск. - Квалификационная работа на правах рукописи. - Квалификационная работа на получение образовательной степени магистра по специальности 051 Экономика. - Донбасская государственная машиностроительная академия МОН Украины, Краматорск, 2020.

Объектом исследования являются процессы устойчивого развития городов в Украине и мире.

Предметом исследования являются теоретические основы и методические подходы к формированию программ устойчивого развития города (на примере г. Краматорск).

В первой главе рассмотрены теоретические основы формирования системы стратегического планирования местного развития. Исследованы теоретико-методическую основу стратегического планирования города, стратегии местного развития. Изучены методические подходы и нормативно-правовая база стратегического и оперативного управления и планирования местного развития. Исследованы методы анализа состояния местного развития в Украине, такие как социально-экономический анализ местного развития, сравнительный анализ, SWOT - анализ, PESTLE - анализ, социологический анализ. Дана характеристика проектных управления при реализации стратегии местного развития.

Во втором разделе проведен анализ условий и результатов проектных работ ООО «ИК Фортис» для реализации программы стратегического развития г. Краматорск. Предоставлена общая характеристика условий проектов стратегии развития г. Краматорск. Проанализированы бюджет и результаты проектных работ предприятия ООО «ИК Фортис» по стратегии развития г. Краматорск.

В третьем разделе предложено и обосновано на методическом уровне меры совершенствования системы стратегического планирования местного развития. Разработана модель оценки стратегии развития города.

В четвертом разделе приведена оценка условий труда на рабочем месте, предложены направления обеспечения безопасных и комфортных условий труда при использовании ПЭВМ.

Ключові слова: проект, місцевий розвиток, стратегії розвитку, програми стратегічного планування, проектні роботи, процеси сталого розвитку, бюджет проектних робіт

SUMMARY

Shelikhova Victoria Borisovna. Economic substantiation of design works of the enterprise LLC "IC Fortis" on the development strategy of Kramatorsk.

- Qualification work on the rights of the manuscript. - Qualification work for a master's degree in specialty 051 Economics. - Donbas State Machine-Building Academy of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kramatorsk, 2020.

The object of research is the processes of sustainable urban development in Ukraine and the world.

The subject of research is the theoretical foundations and methodological approaches to the formation of sustainable development programs of the city (on the example of Kramatorsk).

In the first section the theoretical bases of formation of system of strategic planning of local development are considered. The theoretical and methodological basis of strategic planning of the city, local development strategy is investigated. Methodical approaches and normative-legal base of strategic and operative management and planning of local development are studied. Methods of analysis of the state of local development in Ukraine, such as socio-economic analysis of local development, comparative analysis, SWOT - analysis, PESTLE - analysis, sociological analysis. The characteristic of project management at realization of strategy of local development is given.

In the second section the analysis of conditions and results of design works of LLC IC Fortis for realization of the program of strategic development of Kramatorsk is carried out. The general characteristic of conditions of projects of strategy of development of Kramatorsk is given. The budget and results of project works of the enterprise LLC "IC Fortis" on the development strategy of Kramatorsk are analyzed.

The third section proposes and substantiates at the methodological level measures to improve the system of strategic planning of local development. A model for evaluating the city development strategy has been developed.

The fourth section provides an assessment of working conditions in the workplace, suggests ways to ensure safe and comfortable working conditions when using a PC.

Keywords: *project, local development, development strategies, strategic planning programs, project works, sustainable development processes, project work budget*